



/ KIEM

| Ministerie van OCW   |   |
|--|---|
| E-doc Nr.  | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen                |
| Datum Reg.   | 31 MRT 2010<br>T.a.v. staatssecretaris,                           |
| Directie   | mevrouw M. van Bijsterveldt,<br>Postbus 16375<br>2500 BJ DEN HAAG |
| Ter behandeling aan:   |   |
| <input checked="" type="checkbox"/> Advies aan/afdoening door bewindspersoon | 1) Stas-OCW<br>2) DGCM<br>3) MLB/m                                |
| <input type="checkbox"/> Advies aan/afdoening door lid MT-OCW                |   |
| <input type="checkbox"/> Afdoening op directieniveau                         |   |
| <input type="checkbox"/> Ter kennisneming                                    |   |
| Afdoeing voor:   |   |

| Datum         | kenmerk       | betreft                                       |
|---------------|---------------|---|
| 30 maart 2010 | MK/JH/LL B001 | Toekomstverkenning landelijke publieke omroep |

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

In december 2009 ontvingen wij van de toenmalige minister van OC&W, de heer R. Plasterk, het verzoek een bijdrage te leveren aan een toekomstverkenning van de landelijke publieke omroep. FNV KIEM wil als de grootste vakorganisatie van werknemers en freelancers werkzaam bij de landelijke publieke omroepen graag een bijdrage leveren. Uiteraard hebben wij onze leden in de gelegenheid gesteld om hun opvattingen, wensen, ideeën, gedachten, etc. met betrekking tot deze toekomstverkenning, op basis van de door uw ministerie geleverde voorzet "Onderwerpen en vragen toekomstverkenning landelijke publieke omroep", kenbaar te maken. Dit heeft, tezamen met de continue informatie die wij van onze leden, maar ook van niet leden, werkzaam bij de publieke omroepen op dit onderwerp hebben vernomen, geleid tot de bijdrage van FNV KIEM.

Als bijlage bij deze brief treft u onze bijdrage aan de toekomstverkenning landelijke publieke omroep aan. Indien nodig zijn we graag bereid een toelichting te geven op bijgaande tekst.

We hopen ook in de toekomst waar mogelijk, op uw uitnodiging van uw ministerie, betrokken te kunnen blijven bij de toekomst van de publieke omroep.

Met vriendelijke groet,

  
Joke Hubert,  
Voorzitter.

Bijlage (4 pagina's): Bijdrage FNV KIEM OC&W Toekomstverkenning Publieke Omroep



I KIEM

MAART 2010

## **Bijdrage FNV KIEM OC&W Toekomstverkenning Publieke Omroep**

FNV KIEM hecht blijvend waarde aan een sterke publieke omroep. Een publieke omroep waarin de vele stromingen en meningen in ons land zich kunnen herkennen hoort bij onze cultuur en is daarin diep geworteld. We hebben de publieke omroep net als kunst en cultuur nodig om onze samenleving vorm en inhoud te geven. Daarnaast is een sterke publieke omroep nodig als leverancier van betrouwbare informatie, die juist vanwege het pluriforme karakter ervan, onderwerpen die de mensen bezig houden van vele kanten kan belichten.

### **Organisatie van de landelijke publieke omroep**

De open en pluriforme organisatie van ons omroepbestel is belangrijk om zoveel als mogelijk te behouden. Dat sluit dus niet uit dat bijvoorbeeld door fusies sterkere organisaties ontstaan die voor de toekomst zowel inhoudelijk als economisch op meer draagvlak kunnen rekenen. De toegang tot het bestel en ook de verblijfsduur in het bestel kunnen beter onafhankelijk van ledentallen worden vormgegeven. Er kan representatief onderzoek worden gedaan naar het draagvlak voor een bepaalde geestelijke of maatschappelijke stroming onder de bevolking en aanvullend kan een samenhangend geheel van criteria worden opgesteld waaraan organisaties moeten voldoen om in het bestel te komen en daarin te kunnen blijven. Getoetst worden deze criteria door een onafhankelijk en pluriform samengesteld college van deskundigen op diverse relevante gebieden.

### **Makers centraal in bestel**

FNV KIEM is van mening dat een sterke publieke omroep staat of valt met de kwaliteit van de makers, de werknemers en freelancers. Te veel wordt gedacht in (de belangen van) structuren en instituties (besteldiscussies) terwijl juist in de werknemers en freelancers de pluriformiteit van de samenleving kan worden herkend. Identiteit zit in mensen die daar op een respectvolle en legitieme wijze mee omgaan. Omroep bedrijven is daarom eerst en vooral mensenwerk. Dat houdt in dat ook in de toekomst de programmamakers, en zij die dat primaire proces ondersteunen, centraal zouden moeten staan. Vervolgens zal aan medewerkers alle nodige technische en innovatieve middelen ter beschikking moeten worden gesteld om de samenleving in al zijn haarvaten en niches te kunnen bedienen. De omroeporganisatie moet zo worden ingericht dat zij dienstbaar is aan de makers en dat zij daarvoor alle mogelijke en noodzakelijke faciliteiten levert. Dat impliceert tegelijkertijd ook een ondernemende opstelling van de werknemers / de makers.

### **Taken publieke omroep**

De publieke omroep moet zich onderscheiden van de commerciële omroep. Dat onderscheid komt vooral tot uitdrukking in de taken die de publieke omroep uit voert. FNV KIEM zien de volgende kerntaken voor de publieke omroep:

1. Een onafhankelijke nieuws en informatievoorziening
2. Educatie
3. Podium voor de pluriforme samenleving
4. Breed amusement
5. Producent en verspreider van kunst en cultuur

Deze taken dienen op een evenwichtige wijze in de programmering aan bod te komen. Toch zal altijd een zekere keuze gemaakt worden waarbij vooral de kijker en luisteraar het uitgangspunt en het doel zullen zijn van die keuze. Maar dat bergt ook het gevaar in zich dat de minder makkelijk toegankelijke programma categorieën minder of niet aan bod komen. Het huidige systeem van concessies en programmering bevat op dat gebied minder

waarborgen dan voorheen het programma voorschrijft. Zo moet gevreesd worden dat al dan niet gedwongen door omstandigheden, en dat geldt zeker in tijden van economische crisis, de kwetsbare programma's, bijvoorbeeld op het terrein van kunst en cultuur, zullen verminderen of zelfs verdwijnen. Hoewel het programma voorschrijft is verdwenen, zouden we het ook in de toekomst van belang vinden dat aan de kwantiteit en verscheidenheid van de programmering duidelijke verifieerbare richtlijnen worden verbonden. Richtlijnen die een brede invulling van taken en programmering van de publieke omroep nadrukkelijk bevorderen.

### **Multimedialiteit van het aanbod**

Digitalisering maakt verspreiding van de programma's via allerlei platforms mogelijk. Iedere burger kan op elke willekeurige plaats en op elk willekeurig tijdstip de programma's van zijn keuze bekijken en/of beluisteren. De burger is ook meer en meer multimediaal geworden en beschikt over een arsenaal aan technische mogelijkheden die hem/of haar in staat stellen te voorzien in de behoefte aan nieuws, achtergronden, kunst en cultuur, entertainment, educatie, etc. De technische ontwikkeling maakt in onze ogen ook een discussie over twee of drie netten of over het aantal radiozenders volstrekt achterhaald. Doel is het optimaal bereiken van kijkers en luisteraars met een breed programma aanbod. Digitalisering heeft veel consequenties voor de werkprocessen en daarmee voor de werknemers en freelancers van de publieke omroep. De sector zou zich dat meer kunnen realiseren en scholing en deskundigheidsbevordering van werknemers en freelancers in termen van permanente educatie nadrukkelijker moeten bevorderen. Ook is het nodig dat de publieke omroep op dit punt meer gaat samenwerken met de sectoren en bedrijven waarin nieuwe technologie wordt ontwikkeld (ICT en facilitaire techniek), wat nieuwe mogelijkheden kan scheppen voor programma inhoud en bereikbaarheid.

### **Brede publieke omroep**

FNV KIEM is tegen een publieke omroep die slechts aanvullend op het programma aanbod van de commerciële omroepen produceert. Op de lange termijn zal dat het draagvlak onder de publieke omroep doen verminderen. Dus ook het draagvlak onder de kernwaarden die de publieke omroep in een democratische samenleving vertegenwoordigt. De afhankelijkheid van reclame inkomsten van de publieke omroep kan sterk worden verminderd. Dit biedt de publieke omroep de mogelijkheid om haar programmering nog minder afhankelijk te maken van de commerciële impact van kijk en luistercijfers. De publieke omroep kan daarmee haar onafhankelijk status als leverancier van informatie en infotainment versterken en het geeft ruim baan aan de commerciële omroepen die immers uitsluitend afhankelijk zijn van reclame inkomsten.

### **Ondernemende omroeporganisaties**

Daar waar omroepen ondernemender kunnen en willen gaan werken en steeds meer als productiehuisen gaan functioneren (de geld op schema systematiek bevordert dit proces) treden ook meer risico's aan het licht voor zowel de bedrijfsvoering als de werknemers. FNV KIEM vindt dat ondernemen door publieke omroep organisaties gestimuleerd kan worden, maar dat omroepbedrijven dan ook in staat moeten worden gesteld om verantwoord met deze risico's om te kunnen gaan. Dat kan alleen als, in tegenstelling tot hetgeen nu volgens de media regelgeving mag, ook voldoende grote financiële reserves mogen worden aangehouden. Die moeten voldoende van omvang zijn om risico's in de bedrijfsvoering op een sociaal aanvaardbare wijze af te dekken en dan juist uitnodigen om deze risico's verantwoord te gaan nemen.

### **Innovatieve programmering**

De publieke omroep moet ook in de toekomst de kraamkamer blijven van vernieuwende en vooruitstrevende programma's. Er mag mislukken en er moet discussie zijn binnen de organisatie en daarbuiten. De publieke omroep stelt zich daarbij haast per definitie open en kwetsbaar op. Dat is een risico dat genomen moet worden om vernieuwend te kunnen zijn

maar het schept tegelijkertijd de verplichting dat de politiek zich terughoudend opstelt en wellicht zelfs afzijdig is. Het experimentele karakter van de publieke omroep heeft een toegevoegde waarde in maatschappelijke zin. Daaraan zal de commerciële omroep nimmer kunnen en willen voldoen waar diens eerste en belangrijkste doel is winst te maken.

### **Verspreiding van het aanbod**

Het via de ether of de kabel verspreiden van het aanbod is de achilleshiel van elke omroeporganisatie. De kabelbedrijven hebben dan ook een centrale positie. Dat houdt in dat het belangrijk is om programmering en doorgifte gescheiden te houden. Wij zijn er dan ook geen voorstander van dat kabelbedrijven zelf programma's gaan verzorgen. Ook is het belangrijk dat de prijs van de doorgifte van programma's voor burgers en broadcasters binnen de perken kan worden gehouden omdat daarmee ook stevige drempels kunnen worden opgeworpen ter zake van de bereikbaarheid. Lage inkomens moeten kabel doorgifte kunnen blijven bekostigen waar de vrije doorgifte in de ether praktisch verdwenen is ten gunste van de kabel. Kwetsbare programma's moeten desnoods afgedwongen met regelgeving door de kabelsmaatschappijen worden doorgegeven. Die kunnen daarmee tonen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus te nemen en niet alleen het maken van winst. FNV KIEM vindt dat Nederland de ook in internationaal opzicht vastgestelde conventies en regelgeving ter zake van auteursrechten en naburige rechten naar de letter en de geest moet naleven. De positie van de makers in het intellectueel eigendomsrecht staat sterk onder druk door digitalisering van de verspreiding en de wens van broadcasters te komen tot een onbelemmerde verspreiding van hun programma's. Echter, niet vergeten moet worden dat de makers belangrijk zijn voor de productie van content. Zij staan aan het creatieve begin van de keten. Daarom moet de positie van makers eerder worden versterkt. Zeker op de (internationale) format markten gaan enorme bedragen om die uiteindelijk allemaal een bron hebben in de persoon van de maker(s). Het is dan niet meer dan billijk dat deze makers ook een rechtvaardig aandeel verwerven in de opbrengsten en indien nodig hun persoonlijkheidsrecht moeten kunnen uitoefenen. Als dat het uitgangspunt is dan kunnen eventuele belemmeringen in de verspreiding ook beter en in samenspraak met alle betrokkenen worden opgelost.

### **Versterken samenwerking met kunst en cultuur**

FNV KIEM vindt dat de publieke omroep beter moet gaan samenwerken met de kunst en cultuursector. Gezamenlijk maken de publieke omroepen en de cultuursector deel uit van de zogenaamde creatieve sector. Ondernemende en creatieve werknemers met een hoge mate aan mobiliteit zijn in beide sectoren actief. De publieke omroeporganisaties moeten erop zijn ingericht om aan die creativiteit zoveel mogelijk ruimte te geven. Dat heeft in het verleden tot veel belangrijke programma formats geleid die baanbrekend zijn geweest voor programmering op radio en televisie. We zien daarbij een rol voor de publieke omroep als producent van kunst en cultuuruitingen maar ook als de verspreider ervan. De publieke omroep kan veel meer dan voorheen doelstellingen op het gebied van cultuurparticipatie onder brede lagen van de bevolking helpen realiseren. Dat kan door:

- Het Muziekcentrum van de Omroep (orkesten en koor) tenminste in haar huidige omvang en functies te behouden en een belangrijke mede programmeur en vormgever te laten zijn van de programma's rondom klassieke muziek op radio en televisie.
- Uitbreiding van de drama productie van eigen bodem
- Uitbreiding van de (co-)productie van speelfilm en (korte) telefilm
- De documentaire in al zijn (artistieke) verschijningsvormen te versterken en een volwaardige plaats te geven in de programmering

Wij kunnen ons voorstellen dat er ook in navolging van de het Stimuleringsfonds en het Cobo-fonds nieuwe fondsen worden opgezet die het programmamakers mogelijk kunnen maken in de minder voort de hand liggende en kwetsbare programma categorieën en programma's voor kleine doelgroepen nadrukkelijk te investeren. De huidige regelgeving rondom het verbod op het behulpzaam zijn bij het maken van winst door derden is zo rigide

dat daarmee ook de directe en indirecte sponsoring van kunst en cultuur programmering zeer nadelig voor deze programmacategorie wordt belemmerd. We kunnen ons voorstellen dat met betrokkenheid van omroeporganisaties, het commissariaat voor de media en de kunstensector nog eens wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om tot een nieuwe afbakening te komen. Het is zeker vanwege het waarborgen van de onafhankelijke positie van de publieke omroep ook van belang het hierboven genoemde verbod niet geheel van tafel te halen maar wel om het mogelijk te maken het in proportie met het oog op bepaalde programma categorieën toe te passen.

#### **Financiering van de publieke omroep**

FNV KIEM bepleit zo spoedig mogelijk doch ultimo bij aanvang van de nieuwe concessieperiode in 2016 een herinvoering van de omroepbijdrage. Fiscalisering van de omroepbijdrage heeft naar onze opvatting geen goed gedaan voor de onafhankelijke positie van de publieke omroep. Te veel staatsbemoeyenis met de publieke omroep leidt tot een verlamme werking op de ontwikkeling van programmatische creativiteit, kwaliteit en diversiteit en tot heilloze en achterhaalde bestel-discussies die de publieke omroep speelbal maken van partijpolitieke wensen. Naast een omroepbijdrage die voldoende groot zou moeten zijn voor een degelijke financiering van de publieke omroep zou de publieke omroep aanvullend maar beperkt gefinancierd moeten worden uit reclame opbrengsten. Denkbaar is deze reclame opbrengsten doelbestemmingen te geven om kwetsbare en innovatieve programmering te kunnen ontwikkelen en uitvoeren.

=====